

ERIK ROSSÄNDER:

Motstånd och motståndsrörelser

När "Ebbe Carlsson-affären" började avklinga dök plötsligt gamla spöken upp igen som t e x "Sjukhusspionen" och "IB-affären". Då presenterades något som väl åtminstone journalisten själv hoppades skulle kunna bli ytterligare en "affär" – nyheten att IB också hade en hemlig krigsorganisation som skulle vara ett embryo till en motståndsrörelse. Det hela dog ut när tillfrågade ledande män som utrikesminister Sten Andersson och förre ÖB Stig Synnergren utan omsvep deklarerade att visst var det så. Inte nog med det, Stig Synnergren uttryckte också en förhoppning att det fanns något liknande idag! Och något spår måste väl formuleringarna i Regeringens proposition 1986/87:95 "Totalförsvarets fortsatta utveckling" ha avsatt? Där står nämligen: "... Inom områden som angriparen tillfälligt lyckats ta skall motståndet fortsätta med alla medel och i alla former som folkrätten tillåter, även som icke militärt motstånd ..."

Thede Palm: **Motstånd och Motståndsrörelser**. Militärhistoriska förlaget 1988

Det är mot denna bakgrund, och i beaktande av hur vår säkerhetspolitiska situation under de senaste åren kommit alltmär i blickpunkten som f d forskningschefen vid Militärhögskolan Thede Palm nu låtit ge ut ett sedan 10 år färdigställt material i form av boken "Motstånd och Motståndsrörelser". Författaren framhåller själv att boken inte skall uppfattas som en lärobok, utan mera för att ge tillfälle till bredvidläsning för den intresserade. En sådan funktion fyller den väl. Genomgående i bokens 10 kapitel, som vart och ett behandlar olika aspekter på motstån-

det i ockuperat land, anför författaren generella regler eller iakttagelser som illustreras med välfunna exempel från andra världskriget. De områden som så täcks in är: Sambandsfrågor, Underrättelsetjänst, Säkerhetstjänst, Flykthjälp, Sabotage, Partisaner, Hemmafronten, Organisationerna och Människorna. Eftersom allt detta rymms inom 116 sidor förstår var och en att varje fråga måste behandlas kortfattat och översiktligt.

Boken är genom sin komprimerade form något av en aptitretare. Exempler är genomgående intressanta och i högsta grad tankeväckande. Man får lust att tränga längre in i vissa refererade händelser, och man får en hum om vad som kan dölja sig bakom propositionens formulering "... skall motståndet fortsätta med alla medel ..." Onekligen är detta ett område som är värt betydligt större uppmärksamhet, och här fungerar nog "Motstånd och Motståndsrörelser" som en utmärkt introduktion. Till detta bidrar naturligtvis också författarens härliga språkbehandling. Alltså en inte avskräckande tjock bok, tillika intresseväckande och mycket välskriven. Vad kan man mer begära?

Personligen saknar jag två saker. För det första något om de folkrättsliga regler som finns och också fanns under andra världskriget, och hur de respekterades. Det framkommer indirekt i exemplen då och då, men den frågan hade nog varit förtjänt av ett eget kapitel. För det andra hade jag satt värde på en notapparat och litteraturförteckning. Visst hade det tyngt framställningen, men det hade å andra sidan gjort det lättare för den, vars intresse väckts, att gå vidare i den ena eller andra aspekten på motstånd och motståndsrörelser.

rörelser. Dock är jag övertygad om att boken väl fyller den funktion författaren har angivit "att reda ut begreppen och visa

vad motstånd egentligen är och vad det kan utträta, men också vad motstånd kan kosta".

LENNART ULLER:

Krig i fredstid

Charlie Nordbloms "Krig i fredstid" avhandlar dels nu pågående spionage och subversion mot Sverige – dels Lenins väg till makten och hans legitimering av subversiv krigföring i olika former för att främja Sovjetstatens intressen. Boken är delvis provokativ inte minst genom formuleringar av typen "krigarstaten", "en krigsmålade och kärnvapenbestyckad ubåt anföll ett hederligt svenskt skär vid Karlskrona" o s v. Just detta språkbruk kan medföra att belackare lyckas avfärda Nordbloms aktningvärda dokumentation från debatten trots att boken faktiskt borde utgöra ett viktigt inlägg i diskussionerna beträffande vårt säkerhetspolitiska läge. För den som emellertid kan se förbi språkdräkten finns åtskilligt substantiellt att hämta – främst vad gäller redovisningen av vad som händer i Norden sedan sjuttioalet.

Charlie Nordblom: **Krig i fredstid**. Timbro 1988

Nordblom offentliggör sålunda på ett förtjänstfullt sätt åtskilligt om KGB:s och GRU:s (den militära underrättelsetjänsten) verksamhet i Sverige och våra nordiska grannländer. Hans dokumentation

och resonemang gör i dessa avseende ett trovärdigt intryck. Även om det mesta stämmer väl med den allmänna bild massmedia tidigare förmedlat ger detaljrikdomen, de biografiska teckningarna av utvisade "diplomater" och de fylliga uppräkningsarna av i spionage inblandade m m en fördjupad insikt om den målmedvetenhet som kännetecknar kartläggningen av vårt försvar. Vårt eget agerande framstår härigenom i en än mer tvivelaktig dager – är verkligen goda relationer till Sovjetunionen värt det pris vi tvingar oss själva att betala. Framstår Sverige för Sovjetunionen som ett land strävande efter att förhandla från en styrkeposition (som vore oss mäktig) eller ger vi intryck av en sådan diskretion att den kan uppfattas som ett utslag av viss medgörlighet. Kanske t o m svaghet? För den som anser att Sovjetunionen i grunden endast respekterar reell styrka ger Nordbloms bok illavarslande påminnelser om vart vi på eget agerande, eller brist därpå, är på väg.

En annan mycket intressant fråga som behandlas är baltutlämningen och P O Enquists strävan att rentvå oss och Sovjetunionen från denna skamfläck. Nordbloms tes att Enquist utsatts för desinformation är trovärdig och kan endast kull-